Viimsi Raamatukogu
A 0 0 5 5 2 3

Puudega inimeste ühendused saatsid pöördumise valitsusele

Kas sügava puudega töövõimetult saab nõuda ülalpidamist?

Mida teha, kui oled järjekorras, aga teenusele ei pääse?

Kas veebileht suudab viia kokku hooldajad ja hooldatavad?

OKTOOBER 2018

PUUTEPUNKTID

SÕLTUMATU AJAKIRI, MIS VÕITLEB ERIVAJADUSTEGA INIMESTE ÕIGUSTE EEST
KÕIK EESTI PUUETEGA INIMESED, NENDE LÄHEDASED JA NENDEGA TEGELEVAD SPETSIALISTID – ÜHINEGE!
Nr 71

ISSN 2228-1312

Maksa, hobune!

Selles ajakirjas räägib sügava puude ja puuduva töövõimega ratastoolis mees oma elust, tööst ja toimetulekust ning sellest, et ootamatult tuli tal hakata maksma ka oma isa hooldekoduarveid. Kuigi tal on ka õde ja vend, pole nood soovinud kulude katmisel osaleda, öeldes, et raha pole. Vald on võtnud seisukoha, et pere asi on arved ära maksta ja jagagu õed-vennad omavahel, kuidas nad seda teevad. Nii maksabki see, kellel on kõige rohkem kohusetunnet – siinsel juhul inimene, kes töövõimetuna tööd rabab, et oma perel nina vee peal ja ennast saatuse kiuste „käimas" hoida. Päris alguses, kui isa arvete maksmiseks läks ja mees selleks sotsiaalosakonnalt abi palus, maksis vald talle 600-eurose ühekordse toetuse ja ütles: rohkem pole!

Nii õiguskantsler kui ka sotsiaalministeerium on juba paar aastat teinud tõsist selgitustööd, mille sisuks on see, et omavalitsus peab suutma korraldada abivajaja hoolduskulude katmise nii, et see oleks lähedastele jõukohane ja samal ajal õiglane. Vajadusel peab omavalitsus õla alla panema ja kas osa või kogu kulu ise katma. Sotsiaalministeeriumist on korduvalt kinnitatud, et riik on omavalitsustele selleks ka miljoneid eurosid eraldanud ning et vastus „meil raha pole!" ei päde.

Elus võib tõesti olla olukordi, kus ka töövõimetu või puudega inimene teenib piisavalt või omab muid võimalusi, et maksta lähedastele ülalpidamist. Siis peab aga omavalitsus selles kõigepealt veenduma, mitte lihtsalt inimesele ütlema: maksa, hobune!

Tiina Kangro
peatoimetaja

Puudega inimeste ühingud ei ole olukorraga rahul

Nädal enne ajakirja trükkiminekut saabus Puutepunktide toimetuse meilikasti kiri, milles anti teada, et paarkümmend puudega inimeste ühingut on otsustanud koostada ühispöördumise riigijuhtide poole, mille sõnumiks on pikema aja jooksul kuhjunud rahulolematus sotsiaalsüsteemis toimuvaga.

Nad küsisid, kas ajakirjas saaks leida lehekülje, et pöördumine ära trükkida ning kutsuda kaasa mõtlema ka neid puudega inimesi ja hooldajaid, kes võib-olla ühingutesse ei kuulu. Kuna algatuse taga oli kurte, nägemis- ja liikumispuudega inimesi, vaimupuudega inimeste abistajaid, samuti sotsiaalteenuseid osutavaid inimesi ühendavad liidud ja isegi kaks maakondlikku puudega inimeste koda, siis tundus asi tõsine. Pöördumist saab lugeda kohe siin kõrval, leheküljel 3. Ajakirja trükkimineku hetkeks oli tekstile allkirja andnud 15 ühingut, aga meile anti teada, et veel mitu, kes oma liikmetega teemat arutasid, pidi lisanduma.

Ühingute murepunktid võib jagada kaheks. Esiteks ollakse mures sotsiaalsüsteemis üha kasvava bürokraatia pärast, mis kulutab ära suure osa abivajajatele mõeldud ressursist. Teiseks tunnetavad ühingud ja teenuseosutajad, et nende häält riik ei kuula ning nad ei saa panustada oma teadmisi ja teotahet selleks, et asju paremaks teha.

„Kaasamine küll toimub, aga ainult linnukese pärast. Meid tegelikult ei usaldata, meis ei nähta partnereid, ei puudega inimeste ühingutes ega ka teenuseosutajates. Peame kogu aeg tunnetama, et riik on meist targem, kõik ametnikud on meist targemad ja tahavad meid õpetada, kuidas meid tuleb aidata. Ja siis kõige lõpus selgubki, et ka raha on juba suure õpetamise peale ära kulunud ja puudega inimeste abistamiseks, selleks abiks, mis inimeseni jõuab, pole palju järele jäänudki. Kuigi meie ise ju teame oma olukorda kõige paremini ja meil võiks lasta nii mõnegi asja ise ja omavahel otsustada, saaks ehk odavam ja tõhusam," seisis kirjas.

Jääme siis ootama, millise vastuse pöördumine valitsuselt saab. Loodame, et tekib diskussioon ja koostöö, mis võiks olla kasulik mõlemale poolele, aga eeskätt sotsiaalsüsteemilt abi vajavatele inimestele. Jälgime sündmusi ja jätkame teemat järgmises ajakirjas.

Puutepunktide toimetus

PUUTEPUNKTID

Ilmub alates oktoobrist 2011
Väljaandja MTÜ Puutepunktid
Registrikood 80334985
A/a EE452200221053907379
E-post info@puutepunkt.ee
Tellimine www.puutepunkt.ee

© OÜ Haridusmeedia 2018
Peatoimetaja Tiina Kangro
Toimetaja Anne Lill
Kujundaja Heiko Kruusi
Keeletoimetaja Kaja Randam
Trükiarv 8900

PÖÖRDUMINE Eesti Vabariigi Valitsuse poole

Viimsi Raamatukogu

Pöördume Teie poole puudega inimeste organisatsioonide ning inimeste nimel. Oleme mures ning soovime juhtida Teie tähelepanu puudega inimeste, nende huve kaitsvate organisatsioonide ja väikeste eraõiguslike sotsiaal- ja/või hoolekandeteenuseid osutavate ühingute raskele olukorrale Eestis.

Riiklik sotsiaalsüsteem on lõplikult lämmatamas kolmandas sektoris tegutsevaid kodanike esindusorganisatsioone, huvigruppe koondavaid rühmitusi, teenuseosutajaid ja teisi, kelle osalusel terve kodanikuühiskond toimima peaks.

Eeldused, nõuded ja kohustused, mida selles protsessis osalemiseks nõutakse, on muutnud väikeste kohalike organisatsioonide edasise ellujäämise võimatuks. Vabatahtlikkuse alusel tegutsevatel ühingutel ei ole ei aega ega bürokraatiaalast oskusteavet, et tõmbekeskustes toimuvatel ümarlaudadel käia ja aruteludest osa võtta. See tähendab, et väikeste organisatsioonide liikmed saavad järjest vähem aru, mida ülalpool otsustatakse, ja nende eksistentsi mõte muutub küsitavaks.

Võrreldes näiteks paarikümne aasta taguse olukorraga on nõuded protsessis osalemiseks, toetuse taotlemiseks ja mõõdetavate tulemuste saavutamiseks muutunud liiga keeruliseks.

Väiksematel tegijatel ei ole enam võimalik konkureerida suurte riigiosalusega monopolide ning teiste organisatsioonidega, kellel on ministeeriumi toetus. Puudega inimeste huvide kaitsmisega tegelevad kohalikud rakukesed, väikesed organisatsioonid ja pisemad teemuste osutamisega tegelevad organisatsioonid on välja suremas. Nad ei suuda leida vahendeid, et rahuldada kõiki neile esitatud nõudeid. Liiga suur on vahe puudega inimeseni jõudnud tulu ning vahepeal ametkondade ja bürokraatia toitmiseks kadunud vahendite vahel. Kui abivajaja tegelikult kasu ei saa, on meie arvates tegevus olnud kasutu. Bürokraatia toitmine puudega inimeste elu parendamise sildi all on vale.

Meie, allakirjutanud, oleme seisukohal, et Eestis ei arvestata vajalikul määral erivajadustega inimeste õiguste ja seisukohtadega. Hoolimata ametlikust statistikast ja meediakajastustest on erivajadustega inimesed ja esindusorganisatsioonid olukorras, kus eluliste poliitiliste otsuste mõjutamine on muutumas võimatuks.

- Vähenev riigipoolne tugi kodanikeühendustele – viimaste aastate jooksul on tegevustoetused pidevalt vähenenud. Samuti ei arvestata ühingute vajadustega ressursside planeerimisel ja jaotamisel.
- Kaasamine puudub või on näiline – kuigi innovatiivsemad riigid näevad, et kaasamine ning avaliku ja kolmanda sektori koostöö võiks mitmed probleemid sotsiaalvaldkonnas lahendada, on Eestis kaasamine peamiselt näiline ning sihtgrupil ei ole tegelikult mõjuvõimu otsuste ja ressursside üle.
- Bürokraatia suureneb – ametnikkond suureneb ja nende töö muutub näiliselt tõhusamaks. Sellega seoses esitatakse ka rohkem bürokraatlikke nõudmisi ja nõutakse aruandeid ilma, et sellest reaalselt kasu oleks. Kuigi tööhulk suureneb, siis tegelik produktiivsus väheneb.
- Toetatakse tugevaid – ainult need, kel on administratiivset võimekust ja ressursse, on suutelised ministeeriumi pakutavatest meetmetest tulu saama. Tegelikkuses tähendab see paraku, et sihtgrupi enda häält on aina nõrgemini kuulda.

Vaimupuudega Inimeste Tugiliit
Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit
Eesti Kurtide Liit
Põhja-Eesti Pimedate Ühing
Eesti Puuetega Naiste Ühenduste Liit
Tartu Maarja Tugikodu
Eesti Pimemassööride Ühing
Eesti Kutsehaigete Liit
Saaremaa Puuetega Inimeste Koda
Hiiumaa Puuetega Inimeste Koda
Tallinna Invaspordi Ühing
Eesti Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Ühing
Tartu Liikumispuudega Inimeste Ühing
kodanikuaktivist Ian Oja
Eesti Pimedate Liit
MTÜ Händikäpp

Vapper mees saab kõik tehtud

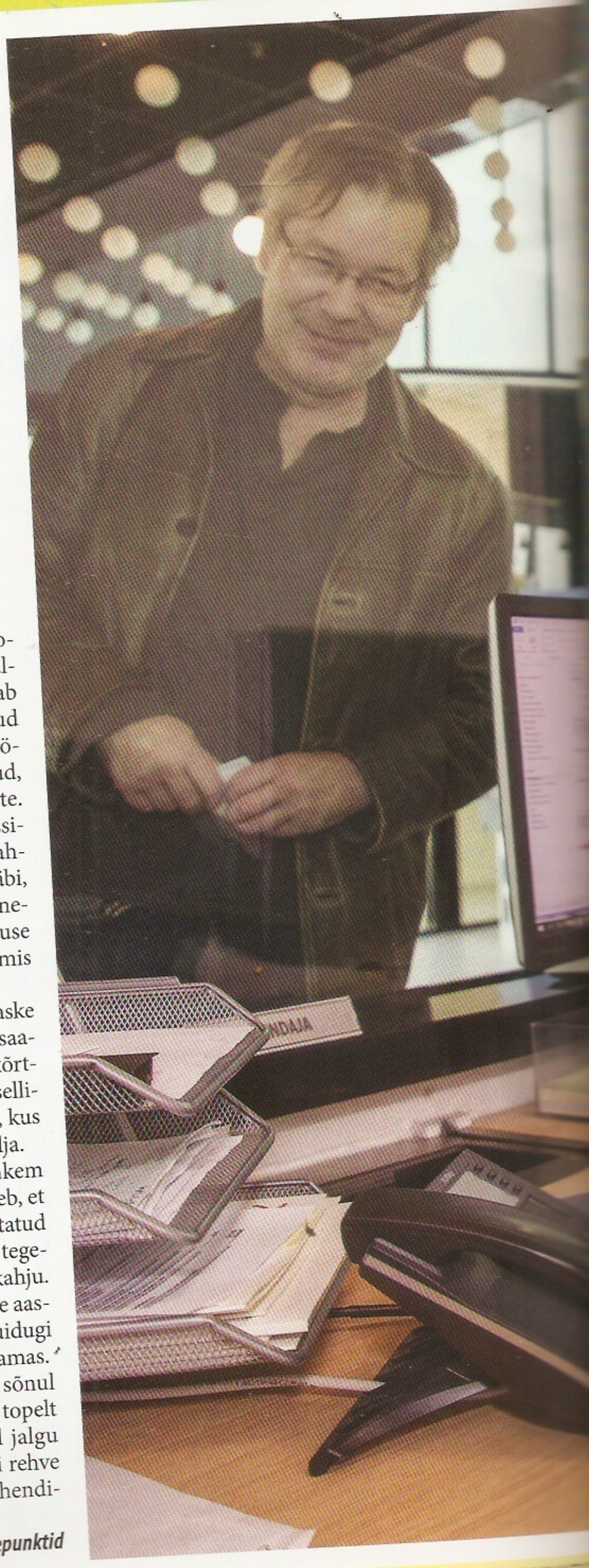

Kui ajakirjanik Indrek Kuus ja fotograaf Heiko Kruusi seda lugu tegemast tagasi jõudsid, vangutasid nad mõlemad pead.

„Tauno Viljat on selline mees, kes saab ratastoolis hakkama ka asjadega, mida ei viitsiks teha paljud neist, kel käed ja jalad töötavad. Tema suudab ja ei vingu. Olen minagi olnud uljaspea, turninud katuseid mööda, kihutanud vihaste autodega mööda maanteid, kaunid piigad kõrvalistmel, ja karanud, paekivid kaenlas, pea ees tundmatus kohas vette. Kuid kordan, olgu Tauno lugu meile õpetuseks! Esiteks tuleb olla ettevaatlik, aga optimistiks ja teotahteliseks saab alati jääda. Mul oli koguni korraks häbi, et ma terve mehena pole viitsinud oma elus mõnesid asju korda ajada. Mina leian alati mõne põhjuse viilimiseks, aga tema teeb lihtsalt kõik asjad ära, mis vaja," võttis Indrek oma muljed kokku.

Tauno sõidab ise autoga, tunnistab, et on küll raske ratastooli autosse toppida, kuid tuleb hakkama saada. Sõpru tal on ning vahel jõuab ta nendega ka kõrtsi õllele minna. Aga tema sõnul olevat hinnad sellised, et targem on koduseid saunaõhtuid pidada, kus sõbrad aitavad ta lavale ja hiljem leiliruumist välja.

Tauno sõnul toimetab ja tegutseb ta veel rohkem kui noil aegadel, mil veel kahel jalal kõndis. Ütleb, et on saanud ka uusi sõpru, kuigi mõned niinimetatud sõbrad temaga pärast ratastooli jäämist enam tegemist ei ole tahtnud teha. Nendest pole Taunol kahju. Ent tõeliste sõpradega koos on ta viieteistkümne aasta jooksul läbinud kõnnimaratone, veeredes muidugi kaasa ratastoolis, ja käinud ka autorallisid vaatamas.

Tervis on tähtis ja selleks tuleb end Tauno sõnul liigutada ja targasti süüa. „Käed peavad mul topelt kiirusel käima ja suu liikuma, et puuduvaid jalgu kompenseerida," kiidab ta. Igatahes ratastooli rehve kulub tal mitu paari aastas, kuigi riiklik abivahendisüsteem sellist asja ette ei näe.

Puutepunktid

Tauno Viljat ongi esimene mees, keda viie ministeeriumi ühishoonesse siseneja läbi infolaua kuulikindla turvaklaasi näeb. Seekordne külaline on Indrek Kuus Puutepunktidest.

Heiko Kruusi

Õiged ratastoolimehed ei nuta ega hädalda. Aga riik neile ka ei halasta

Neist lugudest, mis on juhtunud rahandusministeeriumi valvelauas administraatorina töötava Tauno Viljatiga, on meil kõigil palju õppida. Esiteks: ära arva, et minuga ei juhtu midagi. Aga teiseks (ja see on veel olulisem): kuigi on täiesti võimalik olla tegus, asjalik ja rõõmsameelne ka siis, kui ei saa joosta, rattaga sõita ega kõrgust hüpata, pead arvestama, et tubli olemine läheb sulle tublide tervete inimestega võrreldes kõvasti rohkem maksma. Seda nii närvides kui ka rahas.

„Minu lugu siitsamast aknast tegelikult paistab. Kui vaatan neid kahte korstnat seal, siis nende vahelt ma alla kukkusingi," alustab Tauno oma loo jutustamist.

„Olin ehitaja, vahetasime majal katust, see oli 2003. aasta oktoobris, seega täpselt viisteist aastat tagasi. Katus oli peaaegu valmis, teha jäänud veel nipet-näpet, vihmaveetorud, ääreplekid. Aga ilmad olid muutunud vihmaseks, jäiseks ja lumiseks, tol päeval sadas lörtsi. Ma olin teel katuseluugist korstnani, et seal ennast kinnitada ja korstnale vihmaplekid paigaldada, kuid jalg libises ja ... kukkusingi viiekordse maja katuselt alla. Kolksti vastu üht autot, mis all tänaval seisis. Murdsin selgroo ja lisaks hulga muid luid ka. Nii et 29. oktoober oli see kuupäev ja nüüd ma siis olengi ratastoolis," lisab ta.

Teil ehitusel ikka olid siis kinnitusrihmad ja rakmed olemas?

Meil oli puudulik turvavarustus ning kõigile meestele neid vidinaid ei jagunud. Ise pidasime aru ja otsustasime, kelle kord on kasutada. Vaatasime, et kellel oli parasjagu ohtlikum töö, see pani rakmed peale, ja kellel ei olnud, see julgestas. Katuseluugi ja korstna vahe oli umbes 15–20 meetrit ning meil ei olnudki üldse nii pikki rakmeid ega nööri. Aga inimene on ju julge ja nii ma läksin. Pidin enda kinnitamiseks korstnani jõudma, aga ei jõudnud. Nöör oli olemas, aga ... no see kõik ongi üks aga, millest minul enam palju kasu ei ole.

Kuidas sa nüüd tagantjärele vaatad, oli see lihtsalt üks loll juhus? Või olid rusikad rullis ka, et keegi peab vastutama, et sinuga niimoodi juhtus? Firma omanik näiteks?

Alguses ei olnud. Eks ta oligi loll juhus, et katus läks libedaks ja see jalanõu enam ei pidanud. Tegelikult meil olid muidugi väga head jalanõud, hea kummitallaga ja puha. Aga jah ... eks oli ka nooruse uljust ja eks see oli kõik seotud, et loll juhus ja minu uljus. Eks inimene ikka arvab, et temaga midagi ei juhtu. Aga näe, ikka juhtub küll.

Alguses ma küll ei arvanud, et keegi peab süüdi olema, aga asjalood pöördusid ootamatult, kui töödejuhataja ehk mu tollane ülemus hakkas dokumente võltsima ja eitama, et ta mind üldse tunneb või teab, edasi siis, et üldse lepingutki polnuks nagu olemas. Siis andsin asjale teise käigu. Kui ikka teine pool käitub minuga ebaviisakalt, jõhkralt ja julmalt, siis mina teen ka samamoodi, ning pöördusingi kohtusse. Käisin kohut peaaegu viis aastat.

Kuidas see lõppes?

2008. aasta lõpus tegi kohus lõpuks otsuse, kus oli kirjas, et tööandja on ikkagi eiranud seadusi ja nõudeid, mis peavad ehitusel olema. Tööandja jäi sajaprotsendiliselt süüdi, tegemist oli tööõnnetusega. See oli siiski mulle vaid teadmine, kohtus mulle määratud hüvitist ma näinud ega saanud ei ole, kuna ootamatult selgus, et tööandjalt pole seda võimalik välja nõuda. Jah, meie seadused on kahjuks sellised, et kui oled tavainimene, saab sinult võtta kõik ära, aga kui oled ettevõtja, siis midagi teha ei saa, sest riigile kaasneb lisakulutusi, kui firma peaks pankrotti minema ja töötajad töötuks jääma.

Tööandja näitab miinimumpalka ja kõiki särke ja värke, temalt midagi võtta ei ole, ning mina kui kannataja mingisugust hüvitist temalt ei saanudki.

Kas oleksid jätnud kohtusse minemata, kui sinuga oleks inimlikult suheldud?

Just. Milleks minna kohtusse, kui mõlemad pooled oleksid tunnistanud oma viga, leppinud kokku ja teinud mingi mõistliku kompromissi. Aga kuna, jah, teine pool hakkas eitama, kõrvale hiilima ja pabereid võltsima, siis otsustasin kohut käia. Tuli maksta advokaatidele, oli meeletut närvipinget ja jooksmist. Mis tasus ära vaid selle poolest, et sain teadmise, et mina pole kaamel ning tööandja tegelikult vastutab selle eest, mis juhtus, ning sai kohtulikult

Kuigi terviseseisundi tõttu on Taunol sügav puue ja puuduv töövõime, liigub ta ringi tihtipeale kiireminigi kui mõni terve kolleeg. Heiko Kruusi

oma teo eest karistada. Minu hüvitis on teine teema ja seda mul ei õnnestunud saada.

Selle korstna ja katuse vaatamine sind ei häiri?

Ei. Varem töötasin sotsiaalministeeriumi endises majas Gonsiori tänaval ja eks ma siis ka tööle minnes sõitsin sellest majast mööda. Kui ministeerium siia uude „kaksiktorni" kolis ja ka minu töö hakkas siin olema, siis on päris huvitav, kuidas saatus viib otsad kokku ja ma pean nüüd iga päev vaatama seda maja... Mäletan, et kui ma seal üleval katust remontisin ja vaatasin toona siin asunud rahandusministeeriumi hoonet, siis mõtlesin, et oi jaa, siin võiks ju ka kunagi töötada. Aga tollal ei tulnud selle pealegi, et see peatselt nii lähebki.

Kui sa haiglas paranesid, siis millised mõtted sul peas olid? Kas kohutav ahastus, et niimoodi läks, või olid õnnelik, et ellu jäid?

Haiglas lugesin muudkui päevi ja mõtlesin, millal välja saab. Öeldi, et nädala pärast olen kodus, aga siis läks nii, et seda öeldi veel mitu korda, ja tegelikult läks pikalt. Esimest korda sain koju alles aasta hiljem jaanipäevaks. Aga masendust või sellist kinnist olekut mul isegi pika haiglas olemisega ei tekkinudki.

Läksin taastusravile Haapsallu, seal tekkisid mu ümber kohe uued inimesed ja uued tutvused ning polnudki pikalt aega mõtiskleda, kui kole see kõik on. Elu läks edasi ja hakkasin kohe toimetama. Polnud pikalt aega, aasta lõpupoole juba läksin tööintervjuule ja sain sotsiaalministeeriumi tööle. Seal olengi kõik järgmised aastad infolauas töötanud.

Töötasid enne „istuvale" tööle saamist ehitajana. Oli sul sel alal ka väljaõpe?

Ma tegelikult olen õppinud kokk-kondiitriks. Siis sai kool läbi ja tuli minna kaitseväkke. Ja siis oli nii, et mingid nooruses tehtud ulakused tuli kinni maksta. Ning ajateenistuses sissetulekuid ju väga ei ole. Tollal oli sõduri kuutasu 150 krooni, mis kulus küll marjaks ära, aga sellest jäi ikkagi puudu. Kui sõjaväest lahti olin saanud, tuli ruttu tööd leida. Ühe sõjaväekaaslase kaudu saingi ehitusfirmasse tööle, kuna nad ütlesid, et neil on mehi vaja, ja rabasin seal siis ka suure kiiruga tööd. Ning siis läksk nii, et suure kiiruga sai sealt ka alla tuldud, veel suurema kiirusega. *(Seda öeldes naerab Tauno lõkerdades.)*

Lapsik küsimus, aga mis tunne on, kui libastud ja hakkad katuselt alla langema? Ma ise kunagi kukkusin poisikesena Tabasalu pangalt alla, aga jäin imekombel terveks. Hõikasin pärast vaid sõbrale, et visaku mu müts alla.

See katus oli ikka päris kõrgel. Kui ülevalt tulin, siis ainuke mõte oli, et saaks küüntega mõne kruvi taha end kinni. Ja sa lähed, ja lähed, ja kui varbad on üle ääre, siis pole enam midagi. Sekundi murdosa ning oled juba all, aga siis enam väga ei mõtle. Olen nalja visanud, et võtsin hoogu ja hüppasin, aga eriti kaugele ei jõudnud.

Igatahes hea, et sul hing sees on?

Jah, mõni ütleb, et olen nagu kass, kel on seitse elu.

Mis sul siis veel on juhtunud?

Oi, palju asju. Alles sel kevadel olin kaks kuud haiglas ja lisaks veel kolm kuud haiguslehel. Vaata, see

istuv eluviis ja verevarustus on kehv, see minu alakeha on, nagu ta on, tekivad haavandid, mis ei taha paraneda. Tekkis ohtlik lamatis.

Tegelikult kulus mul istumisalune padi ära, olnuks uut vaja, aga see pole nii lihtne. Abivahendisüsteemist on ette nähtud mingid aastad, mille järel alles saab uue padja taotleda. Soodustuseta maksab see padi üle 400 euro. Ja isegi kui raha on, siis ega seda üle leti osta ei saa, tuleb taotleda ja tellida ja see võtab aega. Lamatis aga tuleb halvimal juhul paari päeva või isegi paari tunniga.

Tööandja suhtub sinu erivajadustesse muidu mõistlikult? Sa kraaklema ja sõdima pole pidanud?

Õnneks jah, tööandja on mõistlik ja saab aru, et mu elu on selline. Sotsiaalministeerium on olnud mulle hea tööandja. Nüüd küll olen kirjade järgi rahandusministeeriumi töötaja ja sellega on lood natuke teised, aga küll need lähevad ka paremaks. Ma olen ise suht lahe sell ja mulle tundub, et kõik võtavad ka mind lahedalt, seda respekti olen tunnetanud.

Kuidas sinusse suhtutakse, ratastoolis mees nagu sa oled?

Me kõik oleme inimesed. Enne hästi istuda, kui sitasti astuda. Mis mul ikka viga tegelikult.

Kuidas sul on isikliku eluga, kui ei pane pahaks, et avameelselt küsin?

Elan koos abikaasa ja tema vanematega ühisel pinnal. Sai siin ehitatud juba ratastoolis olles ka uus maja, see oli siis aastal 2008, viis aastat pärast allakukkumist. Elukaaslase perekonna maja oli lihtsalt vaja hakata renoveerima, sest see oli nii ajale jalgu jäänud. Spetsialistid ütlesid, et selle ehitise surma saab küll remondiga pikendada, kuid ega see head nahka ei anna. Siis lammutasimegi maja maha ja tegime uue. Tuli välja, et isegi vundament ei kõlvanud, ning kogu maja ehitasime nullist uuesti üles.

Kas ise tegid ka ehitustöid?

Tegin nii palju, kui võimalik oli. Kogu kommunikatsioon ja logistika, mida tellida ja kust vedada, oli kõik suuremalt jaolt minu teha. Kui oli vaja käsi külge panna, siis tegin sedagi, sai müüri laotud ja vuuke puhastatud. Sisetööd ja plaatimistööd tegin kõik ise, parketi panin samuti sõprade abiga.

Tauno näitab maja, mille katuselt ta viisteist aastat tagasi alla kukkus ja mis tal oma töökohal istudes iga päev silme ees on. Heiko Kruusi

Abikaasaga elame esimesel korrusel, tema vanemad teisel korrusel. Uus on ikka uus, ja ruumi sai ka nii palju, et vahel ei leia kodus kedagi üleski.

Ja ratastooliga pääsed tuppa?

Jah, sellega sai arvestatud. Kaldteed lasin teha, küsisin veel linnavalitsuselt toetust selleks.

Kuidas sul rahadega asjad on? Saad toetusi ka?

Saan palka ja natuke töövõimetoetust. Töövõimetoetusega on ju see paha asi, et kui saad natuke rohkem palka, siis toetus võetakse sult ära. Minu palk on 1300 euro kandis ja see tähendab, et töövõimetoetusest saan nii 280 eurot kätte. See, nagu öeldud, kulub mul kõik abivahendite ja transpordi peale ning tuleb veel puudugi.

Näiteks võib tuua kas või ratastooli rehvid, mida abivahendisüsteemist on riikliku soodustusega ette nähtud üks paar aastas. Aga mina pean ostma neid aastas kolm-neli paari, sest liigun palju ringi ja need kulu-

vad ära. Üks paar maksab umbes 2[illegible] eurot. Seejuures minu kõige suurem vaenlane on graniitkillustik, mida hakatakse ilmade halvenedes linna tänavatele maha kühveldama, aga see on terav ja teeb rehvid katki.

Kui ma istuks kodus, siis mul[illegible] jätkuks ühest paarist. Aga vaat ma ei istu kodus, ma olen aktiivne, mis on täpselt see, mille jaoks riik tegi tõesti võimereformi, et puudega inimesed oleksid aktiivsed. Aga kui oli aktiivne, siis saad aru, et kasulikum oleks olla mitteaktiivne.

Kuidas sa selle maja ehitasid? Selleks oli ju tarvis laenu võtta?

Võtsin laenu ja tagasimaksmise kohustust kannan ise. Mu naise on väike palk ja tema palgast lisaks hustusi nõuda poleks ilus. Ämm ja aitavad igapäevaste majapidamisludega, maksavad vee ja elektri eest.

Pikalt veel maksta tuleb?

Mis ta siis teebki, 2008. aastal võ[illegible] sin selle laenu 30 aastaks – 10 [illegible] tat on makstud, sellega olen hak[illegible] kama saanud, ja 20 on jäänud. E[illegible] tuleb majandada mõistlikult ja elad[illegible] mõistlikult. Ise ju võtsin vastu se[illegible] otsuse, kas hakata elama üürikorte[illegible] või ikka üritada perele midagi mõi[illegible] likumat võimaldada. Olen varem elanud ka linna sotsiaalkorteris, aga see pole ikka see.

Kas su oma vanemad ka aitavad?

Nendega on nii, et ema polegi enam, aga isa on hooldekodus. Mina kui „alanev sugulane" pean aitama maksta tema hooldekoduarveid, sest ta oma pensionist ei jätku. See on 300 eurot iga kuu.

2003. aasta oligi meie perele raske aasta. Kevadel sain sõjaväest välja ning sellele eelneval õhtul sai isa insuldi. Ta ei saa rääkida ega liikuda. Ta on ööpäevaringsel hooldusel, et keegi vaataks, et tal oleks kõik korras.

Maksad pangalaenu, isa hooldekoduarveid, oma elamist ja lisaks kõik need abivahendid ja lisakulutused? Jõuad isa vaatamas ka käia?

Kord kuus vähemalt.

Sa sõidad ju ise õnneks autoga.

Võtan kaasa head ja paremat, sest asutuses on toit ikka, nagu ta on. Püsid küll elus ja oled kellegi pilgu all vähemalt, aga mis elu see on. Ikka tahad vahel natukene midagi teistmoodi saada ja seda ma püüangi talle pakkuda.

Kuidas hooldekodus miljöö on?

Selles mõttes on hea, et tegemist on uue hoonega, ilus ja puhas, tingimused elamiseks ja olemiseks mõistlikud. Kõige raskem on just see, et ei saa isalt ka otse küsida, kuidas ta seal rahul on, sest ta ju otse ei vasta.

Kuidas on tal lood mõistusega?

Ma ikka küsin temalt ja kontrollin, kas ta saab aru, mida ma räägin. Palun tal teha ja kohe ta seda ka teeb, seega saab ikka aru asjadest.

Kui vana ta on?

Saab oktoobris 65. Pole veel mingi vanus, aga insult oli 15 aastat tagasi ehk üsna noorelt.

Ikka hämmastav, et sa selle kõige peale nii rõõmus ja tegus oled. Naine on sulle toeks?

Ikka on, koos saab ikka edasi paremini kui üksinda. Me saame hästi läbi ja kõik on „tibitobi", vahel ka nääkleme natuke, aga see saab mööda ja ununeb. Selles suhtes on meil kõik korras. ***Küsinud Indrek Kuus***

Sügava puudega töövõimeta mees maksab isa hooldekoduarveid

Tauno Viljatil on sügav puue ning terviseandmete põhjal on töötukassa hinnanud ta puuduva töövõimega inimeseks. Tauno rabeleb siiski selle nimel, et olla aktiivne, töötada ja elada. Poolteist aastat tagasi tabas teda aga külma dušina halb üllatus: tal tuli kõigele lisaks hakata maksma isa hooldekoduarveid.

Tauno isa invaliidistus 15 aastat tagasi insuldi tagajärjel, kui ta oli vaid 50-aastane. Tal on keele-, kõne- ja liikumispuue, mis kokku annab sügava liitpuude. Sellele on lisandunud kestev psüühikahäire ja püsiv toimetulekuhäire. Alates 2005. aasta kevadest elas mees nende diagnooside ja hinnangutega sotsiaalkindlustusameti (SKA) suunamisel Vändra tervisekeskuses ööpäevaringsel erihoolekandeteenusel. Riik maksis selle eest pearaha, millele lisaks kulus ta enda töövõimetuspension. Eelmisel aastal aga teatas Vändra tervisekeskus Taunole, et nende leping SKA-ga lõpeb ning asutus enam riiklikult rahastatud teenust pakkuda ei saa. Tauno arvas, et eks siis tuleb tal isa ümber kolida mõnda teise erihooldekodusse. Õige ruttu aga selgus, et SKA hinnangul ei vaja isa enam erihoolekannet, vaid hooldamist tavalises üldhooldekodus.

Tauno jaoks tähendas see üleöö kannapööret rahakotis: tal tuli hakata maksma iga kuu 300 eurot isa hooldekodus pidamise eest.

Sul ju raha küll!

„Saatsin ka vallale kirja, kas sealt toetataks, ning vald vastas väga huvitavalt: sa töötad ju ministeeriumis, kas sul siis pole raha või? Ehk siis nende imestus oli, kas rahandusministeeriumis on raha otsa saanud, seal peaks ju seda ometi kottide kaupa nurgas seisma!" jutustab Tauno.

Ta jätkab, et kuigi isa elas SKA suunamisel erihooldekodus Vändras, on ta pärit Haljala vallast. Tauno võinuks viia isa üle Haljala valla hooldekodusse, aga umbes 300 eurot pidanuks ta ka siis juurde maksma. Seega otsustas ta jätta isa Vändrasse edasi, seal vähemalt teatakse-tuntakse teda ja teenus ise on ju ikka sama. Ainult et kui omavalitsus hoolduse eest maksmisele õla alla paneks, siis see peaks olema Haljala vald.

„Sealt tehti mulle ühekordne toetus 600 eurot ja öeldi, et rohkem vallal ei ole ning edasine on lähedaste probleem, saage ise igakuise 300 euroga hakkama! Jah, mul on vend ja õde ka, aga nemad ütlesid, et ei maksa, kuna nende palk on nii väike ja neil pole seda raha kuskilt võtta. Nii ma siis maksangi, sest nagu öeldakse: maksa, hobune!" kirjeldab Tauno olukorda.

Kuidas jamast välja tulla?

Tauno ütleb, et saatis hiljuti uue kirja Haljala vallale ja ootab sellele vastust. Ta oleks nõus maksma näiteks 100 eurot kuus, aga valla nõudel kõigi kolme eest oma olukorra ja erivajaduste juures iga kuu 300 eurot välja pigistada tundub talle väga ebaõiglane.

Ta lisab, et isa nimel on tõesti ka tükk maad Haljala vallas, mille valla nimele kirjutamist või kiiret mahamüümist vald nüüd Taunolt nõuab.

„Isa kodutalu seisis seal tühjalt ja vandaalid põletasid selle juba aastaid tagasi maha. Maatükk on kohas, kus praegu käivad suured maanteede ümberehitused. Kas seda üldse müüa õnnestukski, aga kui, siis olen uurinud, et parimal juhul saaks ta eest paar tuhat eurot. Sellest ei saaks aastatki hooldusarveid maksta ja millal seda müüagi õnnestuks. Aga eks ma siis ootan, mida mu uue kirja peale vallast vastatakse," ütleb Tauno. ***Tiina Kangro***

ISSN 222°

Teenus, raha ja koordin olemas, aga kusagil on

Jaanuaris käivitas riik psüühilise erivajadusega täisealistele uue erihoolekandeteenuse – nädala- ja päevahoiu. Sotsiaalkindlustusamet kutsus peresid üles teenust taotlema. Rahad on selle jaoks olemas, aga paljud teenust siiani ei saa, sest omavalitsustesse pole lihtsalt leitud teenusepakkujaid. Mis saab edasi?

Valdeko Palk oli üks isadest, kes eelmise aasta lõpus Puutepunktides avaldatud artikli peale oma lamava liitpuudega poja Taneli kiirelt teenusele saamiseks järjekorda pani. Tanelil lõppes just kooliaeg ja perel oligi mure, mida edasi teha, kui pojal enam kuskil käia pole. Jääda lihtsalt koduseinte vahele ja abikaasaga kahepeale seal poja eest hoolitseda, teda sööta, tõsta, mähkida ja ta päevi sisustada ei tundunud päris õige väljavaade.

Lootus hakkab kustuma

Tanelit hooldekodusse paigutada vanemad veel ei tahtnud ning ega see poleks olnud ka võimalik – seal ju järjekord pikk. Päeva- või nädalahoid kõlas täpselt õige asjana. Rõõmsalt vormistas Valdeko taotluse. Kuna Tartu piirkonnas hetkel keegi seda teenust veel ei osutanud, oli Valdeko nõus ka sellega, et poeg saaks sobiva koha kusagil kaugemal – tegemist ju ööpäevaringse hoiuga, nii et iga päev sõita poleks vaja. Taotlus võeti vastu ja lubati teatada, kui teenuseosutaja olemas.

Nüüd aga on käes juba oktoober. Taneli vanemad on mitu korda uurinud, millal siis lõpuks lapse teenusele saaks, et ise pisut hinge tõm-

Valdeko ja ta abikaasa elu täidab juba kaks aastakümmet poja eest hoolitsemi Nüüd on ka nende endi tervis jõudnud kuristiku äärele. Aldo Luud (Õhtuleht)

erijad on nbsõlm

mata. Vastus on aga paraku üks: tegeleme Tartusse teenuseosutaja leidmisega; kui leiame, siis kohe saategi!

Valdeko kirjutas oma murest Facebookis. Kuidas siis nii, et teenus on käivitatud, meil on õigus seda saada ja laps on ammu järjekorras, aga kuna teenuseosutajaid pole, siis ka teenust ei saa, muretses Taneli isa.

Ja tõesti – mis siis edasi toimuma hakkab, kui Tartu linna ega ka sellest kaugemale võib-olla ei tekigi ühtki päeva- ja nädalahoiu pakkujat? Valdekole selgitati, et omavalitsuse kohustus see ei ole, sest tegemist on riikliku erihoolekandega. Ja riik muudkui tegeleb teenuseosutaja leidmisega, otsib teda igalt poolt, aga ei leia. Äkki see jääb kestma terveks eluks?

Puutepunktide toimetus võttis ühendust sotsiaalkindlustusametiga, et saada selgust, kuidas see asi siis ikkagi käib. Kelle vastutus on, et teenuseosutaja tekiks? Mida peab tegema omavalitsus ja mida sotsiaalkindlustusamet? Kas see on lubatav, et teenuse saamise õigusega inimene on järjekorras, riigil on raha olemas, aga teenust ei ole? ***Tiina Kangro***

Sotsiaalkindlustusamet: meie vastutus on, et teenus oleks korraldatud

Sotsiaalkindlustusametist vastati, et kuna erihoolekanne on riiklik teenus, siis on see tõesti nende vastutada, et teenused oleksid üle Eesti vajalikus mahus osutatud.

„Päeva- ja nädalahoiuteenus kuulub igapäevaelu toetamise teenuste hulka, mille kohta on seaduses kirjas, et kohaliku omavalitsuse kanda on teenuse osutamisega seotud ruumide kulud," selgitas sotsiaalkindlustusameti (SKA) erihoolekande valdkonna juht Helen Tähtvere.

Ta lisas, et SKA on teenuseosutajate leidmisega tegelenud aasta algusest väga intensiivselt. „Praegu pakuvad päeva- ja nädalahoidu üle Eesti 12 teenuseosutajat, kelle juurde oleme suunanud juba 61 inimest. Tõepoolest, igas Eesti piirkonnas veel teenuseosutajat ei ole, kuid nende leidmise ja nõustamisega tegeleme iga päev," ütles ta.

Mis siis saab, kui teenuseosutajat ei ole ega paistagi?

Meil on SKA andmebaasidest teada, kui palju on üle Eesti neid inimesi, kes oma diagnoosi järgi võiksid seda teenust vajada. Oleme paljude nende lähedastega ka ühenduses olnud ja uut teenuse võimalust pakkunud, kuid tihtilugu jääbki takistuseks see, et lähedane ei ole huvitatud taotluse esitamisest, kuna piirkonnas ei ole nagunii parajasti teenuseosutajat või osutatav teenus ei ole pere jaoks piisavalt paindlik.

Kui aga inimene vajab juba praegu teenust ning on ka taotluse esitanud, kuid piirkonnas ei ole päeva- ja nädalahoiuteenuse osutajat, saame aidata teiste toetavate erihoolekandeteenustega: igapäevaelu toetamise, toetatud elamise, kogukonnas elamise jt teenustega. Need on teenused, mida pakutakse vaid päevasel ajal, kuid siiski annab see võimalus perekonnale leevendust.

Kui nendest ei piisa, tuleb noor panna ööpäevaringse teenuse järjekorda. Seda saab tegelikult teha juba tema 16-aastaseks saamisel.

Me pingutame iga päev, et saaksime päeva- ja nädalahoiuteenusega laieneda kõikidesse piirkondadesse, kus selleks on vajadus. Kogume juba andmeid ka nende noorte kohta, kes õpivad koolis ja kelle koolitee saab peatselt läbi. Ikka selleks, et pärast kooli lõppu oleks noorel võimalik saada teenust oma kodukohas ja jätkata elamist pere juures.

Teie oma tabelist nähtub, et kui Tartus päeva- ja nädalahoidu ei pakuta, siis naabruses Valgas ja Põltsamaal on vabu teenusekohti. Kas Valdeko saaks oma poja Taneli saata nädalahoidu kodust

Päeva- ja nädalahoiuteenus

- See on sotsiaalkindlustusameti pakutav erihoolekandeteenus, mida on võimalik saada kuni 21 ööpäeva kalendrikuus perele sobivatel päevadel kas päevahoiu-, nädalahoiu- või nädalalõpuhoiu teenusena.
- Teenus on ette nähtud psüühilise erivajadusega täisealistele, kellel on suur hooldusvajadus (ei suuda teha enese eest hoolitsemisega seotud tegevusi, vajab pidevat juhendamist ja kõrvalabi jne) ning kellel on diagnoosid F72–F73 (raske või sügav vaimne alaareng), F78 (muu täpsustatud intellektihäire) või F79 (täpsustamata intellektihäire). Selline võimekuse puudumine ja kõrvalabi vajadused peavad olema kirjas ka ta rehabilitatsiooniplaanis.
- Kui inimene on juba tavalise igapäevaelu toetamise teenuse järjekorras, kuid vajaks tegelikult hoopis uut päeva- ja nädalahoiuteenust, siis ei ole vaja uut teenuse taotlust esitada, vaid võtta ühendust oma piirkonna sotsiaalkindlustusameti juhtumikorraldajaga ning anda lihtsalt teada, et soovitakse kasutada päeva- ja nädalahoiuteenust.

ISSN 2228-1312

kaugemale või takistab seda mingi bürokraatia?

Jah, Tartus elav pere saab täiesti vabalt kasutada päeva- ja nädalahoiuteenust ka Valgas või Põltsamaal, kus on praegu vabad kohad. Sellele ei ole mingit bürokraatlikku või tehnilist takistust. Meie juhtumikorraldajad kindlasti selgitavad seda inimestele, et teenuste kasutamine on vaba üle Eesti.

Kui inimene on läinud teenusele Valka, sest Tartus ei olnud veel teenuseosutajat, on tal alati võimalus tulla teenusele Tartusse tagasi, kui Tartus on teenuseosutaja tekkinud.

Meie kogemus aga on, et sageli on pered ise valmis ootama, kuni teenus tekib nende elukoha lähedal, kui viia oma lähedane teise maakonda teenusele. Kuigi seal midagi keerulist ei oleks ja transpordi peaks sellisel juhul aitama korraldada elukohajärgne omavalitsus.

Ma kindlasti palun meie Tartu juhtumikorraldajatel jagada Tartus järjekorras ootavate inimeste lähedastele veel kord infot, et neil on võimalus kasutada teenust ka mujal, kus on vaba teenusekoht.

Probleem võib tekkida ka sellest, et inimesed tavaliselt märgivad taotlusele selle koha, kus nad soovivad teenust saada, näiteks Tartu linna või maakonna, ja kui on nii märgitud, siis võib-olla ei ole juhtumikorraldaja tõesti pakkunud teenuse võimalust mujal, näiteks Valga või Jõgeva maakonnas. Seega tasuks ise ka aktiivne olla ja mõelda, et kui teenust on ikka väga vaja, siis miks mitte kasutada vabu kohti ka kodust natuke kaugemal. Meie seda kindlasti ei takista.

Ütlesite, et kogute ise andmeid ka nende noorte kohta, kes käivad alles koolis, aga vajavad edaspidi erihoolekannet. Kuidas te neid andmeid kogute?

Sel aastal sõlmisime SKA, sotsiaalministeeriumi ning haridus- ja teadusministeeriumi vahel andmete vahetamise kokkuleppe erivajadustega lastega seotud andmete osas. See oli eelkõige seotud lastekaitse teemadega, kuid puudutas ka vajaliku info vahetamist nende laste elukohtade kohta, kes on tõenäolised tulevased erihoolekandeteenuste kasutajad.

Meil on näiteks olemas info lastest, kes õpivad sel aastal üle Eesti koolides hooldusõppel või toimetulekuõppel. Meie oma andmebaasidest saame sinna kõrvale panna nende laste puude raskusastmed. See annab ki meile üsna hea ülevaate nendest noortest, kes tõenäoliselt järgmistel aastatel vajavad erihoolekande teenusekohti. Muidugi inimesed ka kolivad, aga laias laastus saame pildi, kus on teenuseid vaja pakkuda.

Sellele tuginedes on meil plaanis teha ka nendele peredele n-ö otsepakkumisi ehk anda neile teavet teenuste kohta, mille kasutamiseks on neil vajadusel õigus. Lisan veelkord, et erihoolekandeteenuse saamiseks saab esitada SKA-le teenusele tuleku taotluse juba alates 16. eluaastast. Seega võivad vanemad vormistada teenusetaotluse aegsasti, kui laps on alles koolis, et saaksime juba hakata valmistuma kohtade loomiseks. Pöörduda tuleks meie juhtumikorraldaja poole oma elukohale lähimas SKA büroos. Juhtumikorraldajate kontaktandmed leiab meie veebilehelt www.sotsiaalkindlustusamet.ee.

Kas see toimubki nii, et SKA püüab Tallinnast leida Eesti eri paikadesse teenuseosutajaid, aga omavalitsused itsitavad pihku, et las nad pingutavad?

Oleme igapäevaelu toetamise päeva- ja nädalahoiuteenuse arendamisel püüdnud kaasata omavalitsusi, oleme neile jaganud infot nende piirkonna tõenäoliste teenuse vajajate kohta jne. Meie kogemus on, et peamiseks päeva- ja nädalahoiuteenuse alustamise takistuseks ongi just sobivate ruumide puudus – ja nagu öeldud, siis ruumid peab selle teenuse jaoks tagama omavalitsus.

Loodame omavalitsuste järjest suuremale kaasamõtlemisele ja soovile panustada omastehooldajate koormuse vähendamisse, et juhul lähitulevikus saaksid raske või sügava intellektihäirega inimesed kõikides linnades ja valdades oma kodu lähedal hoiuteenust. See tähendab, et nende lähedased saaksid hooldamisest puhkust, saaksid käia tööl või osaleda ühiskonnaelus.

Küsinud Tiina Kangro

Otsi endale vaba teenusekoht

Asutus	Kohtade arv	Inimesi teenusel	Vabu kohti
Pärnu sotsiaalkeskus	3	3	0
Pärnu laste ja noorte tugikeskus	4	4	0
Põhja-Pärnumaa vallavalitsus	6	6	0
Käo tugikeskus Tallinnas	15	22*	0
AS Hoolekandeteenused Merimetsa 1 Tallinnas	10	5	5
SA Maarja Küla Tartus	3	3	0
Põltsamaa valla päevakeskus	3	1	2
MTÜ Valga Abikeskus	10	0	10
Valgamaa tugikeskus	6	6	0
AS-i Hoolekandeteenused Karula kodu	12	8	4
MTÜ Randvere Tööõppekeskus Saaremaal	1	1	0
Hiiumaa vallavalitsus	3	2	1
Kokku	76	61	22

* Ühele kohale saab võtta kuni kolm klienti, kui nad ei vaja teenust kõikidel ööpäe

Allikas: sotsiaalkindlustusamet

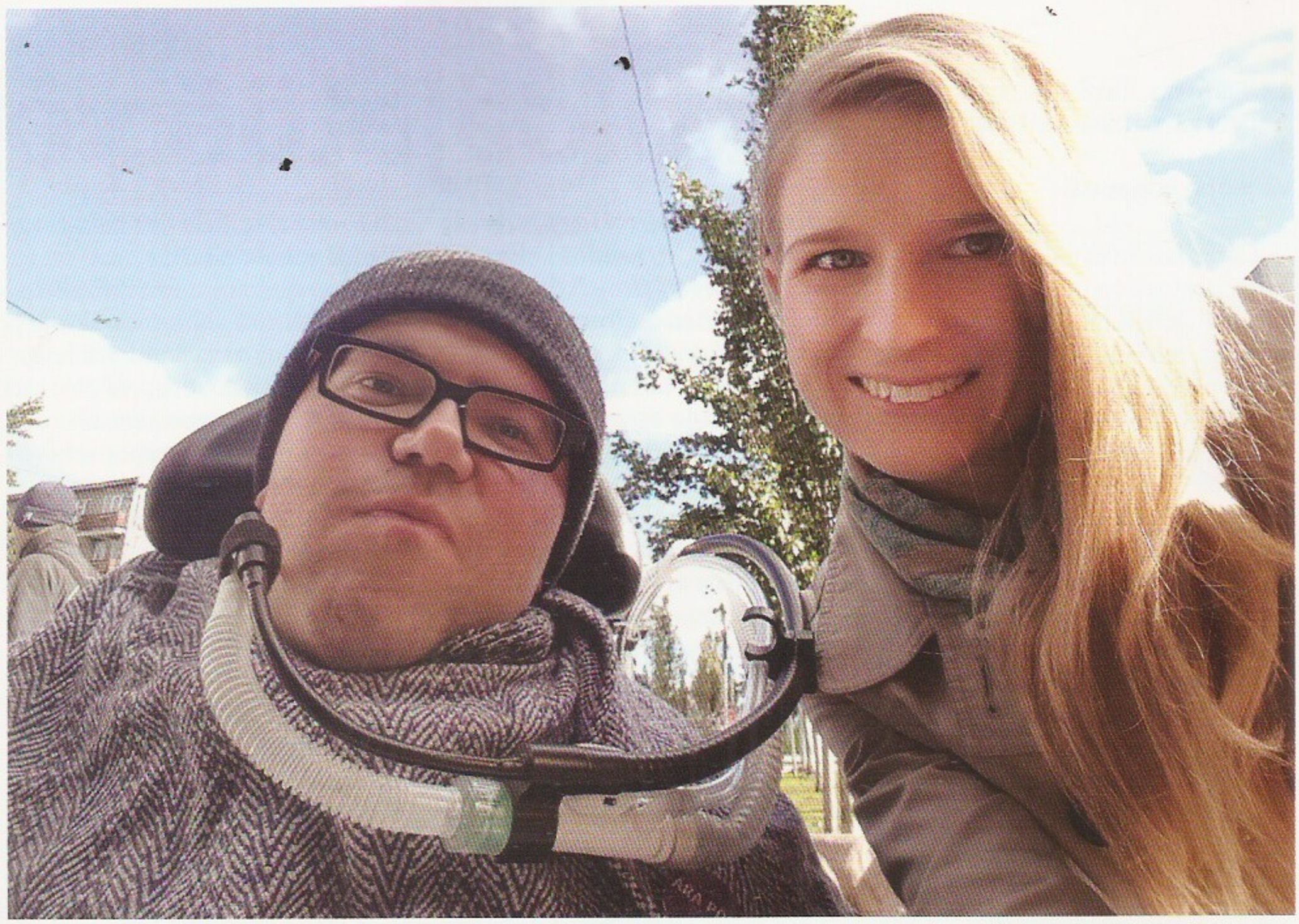

CareMate'i autor Marion Teder koos Jüri Lehtmetsaga, kes on ta esimene klient Eestis. „Inglismaal on mul neid olnud palju. Ühte viisin kunagi kaheks nädalaks isegi Kariibidele ja teist New Yorki tööasju ajama. Elus on kõik võimalik!" ütleb ta.

CareMate: ühed leiaksid endale töö ja teised hooldaja

Mõni nädal tagasi sai valmis uus eestimaine veebiplatvorm CareMate, mille eesmärk on viia kokku hooldusvajadusega inimesed ja tööd teha soovivad hooldajad-abistajad.

Iga päev võib igas Eesti nurgas kuulda sellest, et voodihaigele eakale või puudega inimesele on pea võimatu leida hooldajat või abilist. Amet pole prestiižne, töö on raske, palk madal ning asjatundjaid napib.

Paar aastat tagasi võttis Tartu ülikoolis sotsiaalteaduste eriala lõpetanud ja hiljem Estonian Business Schoolis ettevõtlust õppinud Marion Teder asja käsile. Tal oli selleks ajaks juba mitmeaastane töökogemus Inglismaal, kus ta oli töötanud väga erinevate abivajajate hooldajana.

Ta asus otsima mõttekaaslasi, et luua veebiplatvorm, kus saaksid kokku inimesed, kes tahavad teistel abiks käimisega pisut raha teenida, ning need, kes vajavad hooldajat või koduabilist.

Marion Teder osales CareMate'i ideega äriideede konkursil „Ajujaht", ühisrahastusplatvormi Hooandja kaudu toetas seda 255 annetajat kokku 12 000 euroga, paljud sõbrad-tuttavad tulid samuti appi ning lõpuks võitis ettevõtmine Garage48 heaolutalgud.

Septembri lõpus avatigi veebiplatvorm www.caremate.ee. Praeguseks on käivitatud inimeste kokkuviimi-

Hooldajatöö võiks

Uurisime platvormi idee autorilt Marion Tederilt, kuidas selle autorid näevad projekti rahalist külge: kuivõrd on inimesed valmis maksma hooldajatunni eest 10 eurot, kui näiteks omavalitsus ei tule asjaga kaasa?

Marion vastas, et nende kogemusel pole tihti vajagi tellida abilist terveks tunniks. „Õhtused toimingud näiteks saab teha ära ka poole tunniga, seega viie euro eest. Meil ongi minimaalne teenuse aeg pool tundi. See peaks olema jõukohane hind paljudele. Odavamaks ei oleks enam võimalik minna, sest hooleandja on ka inimene ning sel ajal, kui ta abivajaja juurde läheb ja sealt järgmise juurde, ei ole ta ju tasustatud," rääkis ta.

Keda näete oma põhilise tellijaskonnana?

CareMate'i soov on aidata inimesi „lõksust" välja. Seega esialgu võikski lähedase hooldaja proovida tellida abi kas või vaid paar tundi nädalas, et minna mõnele kursusele, üritada jätkata oma karjääri. Samuti saaks ta võib-olla minna tööle, kui saab tellida oma lähedase juurde kellegi, kes käib päeva jooksul visiite tegemas ja silma peal hoidmas. See kulu võib olla investeering tulevikku.

Samuti võiks asjast abi olla noortele puudega inimestele, kes on elanud pere hoole all, aga asuvad näiteks õppima ja vajavad kedagi, kes oleks väljaspool kodu saatja ja aitaks isiklike toimingutega. Nii on võimalik eriala omandada ja töölegi minna.

Olen ise viimased neli aastat töötanud inimesega, kes on kaelast allapoole halvatud, ja tänu sellele, et füüsilise abina olen mina olemas, on ta saanud ära teha kõik tähtsad ärikohtumised, ta reisib investorina mööda ilma ning elu ei seisa ühe koha peal.

Kas on juba omavalitsusi, kes tulevad platvormiga kaasa ja on nõus oma elanikele teie pakutavat teenust rahastama?

Oleme saatnud infokirja Tallinna linnale, käinud kohtumas Tartus ja Elvas. Ka Rae vallas on infot levitatud. Otseseid kokkuleppeid pole veel sõlmitud, sest platvorm on alles uus. Elva vallas pakkusime esimesena välja, et vald võiks maksta osalist toetust oma valla tellijatele CareMate'ilt laekuvate arvete alusel. Nad mõtlevad selle üle. Kutsume kõiki koostööd tegema, et abi jõuaks vajajateni.

On teil veel mõtteid rahastuse kohta?

Kui ma selle ideega Garage48 heaolutalgutel võistlemas käisin, kuulutasid sotsiaalministeeriumi asekantsler Rait Kuuse ja sotsiaalkaitseminister Kaia Iva, et need projektid võiksid edaspidi olla riiklikult toetatud. Hiljem Kuusega uuesti kohtudes pakkus ta välja, et ministeerium võiks teha ettepanekud omavalitsustele, mille järgi saaksid kohalikud elanikud osta näiteks 100 euro eest hooldusteenuseid CareMate'i platvormi kaudu. Üsna pea on plaanis uus kohtumine.

Praegu pakute hooldajaid põhiliselt Tallinnas. Kui ruttu plaanite laieneda?

Hooldajaid on juba ka Tartus ja Elva vallas. Oleme avatud ja ootame liituma kõiki huvilisi üle Eesti.

Kas saan õigesti aru: teenuse tunnitasu on kasutajale 10–15 eurot ja hooldaja saab sellest endale 8–11 eurot, mille sees on ka maksud? Kas administreerimiskulud on edaspidi vähenevad?

Mida rohkem on teenuse tellijaid seda odavamalt on meil võimalik asja üleval hoida ja arendada. Selleks et saaksime tulevikus odavamat teenust pakkuda ja vahendusprotsenti vähendada, on vaja rahvusvahelisele turule laieneda. Selleks omakorda ka vaja investeeringuid. Vaadake pa

ne Tallinnas, Tartus ja Elvas. Kohe seejärel laienetakse üle Eesti.

Väljaõpe kohapeal

„CareMate'i eesmärk on vahendada professionaalsete hooldajate kodu- ja isikuhooldusteenuseid, aga kui töötada soovival inimesel puudub vastav haridus või kutse, siis pakume talle ka ise koolitust," selgitas platvormi kommunikatsioonijuht Brit Kerbo. Ka tema teab isiklikust kogemusest, millisest tööst ja abist jutt käib, sest kasvatab üksinda palju hoolt vajava haigusega last.

„Eesti omavalitsustes on liiga vähe tähelepanu pööratud koduhooldusteenuste arendamisele, seetõttu jäävadki paljud abivajajad pereliikmete hooldada. Kui aga pereliikmed ei saa töö- jm kohustuste tõttu eakat või puudega pereliiget ise abistada, satub inimene viimases hädas hooldekodusse, kuigi ta võiks elada edasi kodus, kui talle saaks pakkuda näiteks kaks tundi päevas isikuhooldust," rääkis Kerbo.

Kas KOV-idel on huvi?

Praegu käivadki nad kohalikes omavalitsustes platvormi tutvustamas, et ka omavalitsustelt tuleks teenusele tugi taha. Sotsiaaltöötajad saaksid oma piirkonna abivajajatele CareMate'i soovitada ja samuti saaks omavalitsus pakkuda rahalist tuge. Koduhoolduse võimaldamine on ju omavalitsuste ülesanne, mis lausa seaduses kirjas.

„Teine teema on see, et Eestis on hooldajatöö pigem madalalt tasustatud ja väheprestiižne, üha keerulisem on leida inimesi, kes üldse sooviks põhitööna hooldaja olla. CareMate'i kaudu saab töötada paindliku tööajaga. Ja see võib olla ka lisatöö väikelapse kasvatamise või kõrgkooliõpingute kõrvalt, väike lisatöö õhtuti või miks mitte sobilik vaheldus hea tervisega pensionärile," kirjeldas Brit Kerbo võimalusi. ***Tiina Kangro***

olla paindlik ja tasuv

gust Amazoni või Taxify käivet. See on ka meie siht. Eestile on kasulik, kui suudame laieneda väljapoole.

Hooldaja aga ei tohiks kindlasti teenida alla 8 euro tunnis. Sellelt ta maksab ettevõtluskonto kaudu 20 protsenti maksudeks, kätte saab 6,40 eurot töötunni eest. Samas, kui ta on väga hinnas ja oletame, et teda tahavad väga paljud appi tellida, siis on tal igati õigus ka suuremat tunnihinda küsida. Üle 15 euro tunnis aga me kindlasti minna ei saaks.

Kas koolituse, kui tööle tahab tulla väljaõppeta inimene, maksate kinni teie või inimene ise?

Esialgu maksame ise koolituse kinni, kuna pole veel eestikeelseid koolitusvideoid teha jõudnud. Proovime teha ka töötukassaga koostööd. Töötukassa juhatuse liikmetega kohtudes olid nad väga lootusrikkad, et oleme abiks nende sihtrühmadele. Usume siiralt, et koostööst saab asja.

Samuti oleme mõtisklenud, kuidas korraldada asi nii, et me ei koolitaks platvormi kulul ilmaaegu suurt hulka inimesi, kes pärast tööle ei hakkagi. Võiksime siduda näiteks lepinguga: kui inimene tahab tasuta koolituda, siis tuleb ka mingi hulk tööotsi pärast kindlasti teha.

Praegu oleme oma koolitust katsetanud ning see on olnud suurepärane. Loodame, et ka meie õppevideod tulevad väga asjalikud.

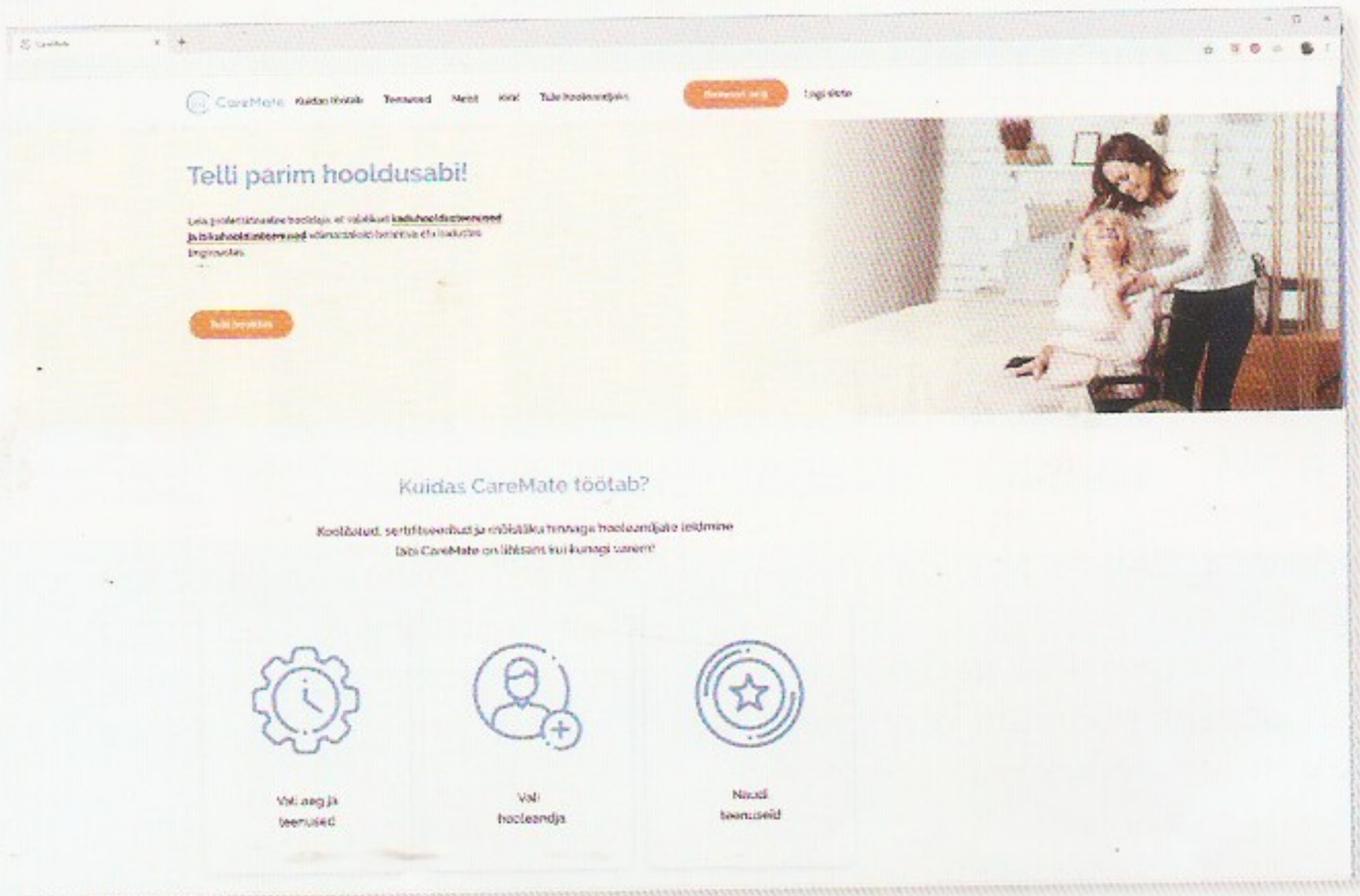

Kuidas CareMate töötab?

- CareMate on veebiplatvorm, kust on võimalik leida vastavalt vajadusele ja soovidele regulaarsed hooldusteenuse pakkujad sinu asukohas ja sulle sobival ajal.
- Kõik hooleandjad kasutavad CareMate'i platvormi eraisikutena, maksavad saadud töötasult ise oma maksud (näiteks ettevõtluskonto kaudu) ja saavad ise otsustada, millal nad soovivad töötada ja millal mitte.
- CareMate'i vahendusel töötavad hooleandjad on kvalifitseeritud, neil on läbitud hooldusteenuse osutamiseks vajalik väljaõpe. Samuti läbivad nad enne tööle asumist tausta- ja arstliku kontrolli ja töövestluse.
- Platvormi kasutamiseks loo oma profiil, vali asukoht, tegevused ja ajaraamistik, millal soovid hooldust mõistliku raha eest saada või pakkuda.
- Kui soovid tellida hooldajat, siis sisesta nimekiri vajalikest hooldustegevustest, kellaajad ja oma elukoht ning CareMate pakub sulle sobivaimad kandidaadid. Nende seast on valik sinu. Leia endale parim hooleandja, kes vastab sinu vajadustele.
- Kui tahad leida abivajajaid, lisa oma postikood, kellaajad ja nimekiri hooldustegevustest, mida soovid pakkuda. CareMate pakub seejärel sulle välja kandidaadid, kes sinu abi vajaksid.
- Lisainfo: www.caremate.ee

Mitu aastat tagasi loodi Garage48 toel Helpificu platvorm, mis pidi samuti abivajajad ja abistajad kokku viima. Selle fookus oli vabatahtlikel abistajatel, aga räägiti ka laienemisest tasuliste teenusteni.

Helpificu probleem oligi see, et kui on kindlasti tarvis, et keegi tuleks inimesele appi näiteks WC-toimingutele, siis vabatahtlik lubaja ei tunne sellisel määral vastutust – ta tuleb, kui saab ja tahab, aga mitte alati, kui on vaja. On ka hooldustegevusi, mida ei saagi teha väljaõppeta inimene. Meie soov on, et tegemist oleks ikkagi tööga, mille eest saab tasu, kuigi tööaeg, sagedus ja kõik muu lepitakse omavahel paindlikult kokku. Ja sealjuures oleme püüdnud hinnastamisel jääda võimalikult kättesaadavaks.

Kõrva on jäänud, et nimi CareMate minevat muutmisele?

Nimega juhtus nii, et kui CareMate oli alles idee ja jõudnud „Ajujahi" võistlusele, avastasime, et tegelikult on see juba kaubamärgina ühes teises riigis registreeritud. Eestis sellega probleemi pole, aga kui minna välisturule, peaksime nime ära muutma.

Sooviksime teha kas sellise ilusa eestikeelse nime, mida on kerge ka välismaalasel hääldada, või siis ingliskeelse nime, mis on lihtne ja mõistetav ka eestlaste jaoks. Kui kellelgi on mõtteid, siis kõik head soovid meile uut nime pakkuda on teretulnud! *Küsinud Tiina Kangro*

ISSN 2228-1312

SAAJA AADRESS:

Viimsi Raamatukogu
Kesk tee 1 Haabneeme Viimsi vald
74001 Harjumaa
Perioodika 01

PUUTEPUNKTID nr 64

- Pettustelaine on jõudnud rehateemuseid pakkuvatesse asutustesse
- Kes pääseb riiklikule päeva- või nädalahoiu teenusele?
- Haigekassa lubab erivoodite rahastamise lahendust aasta lõpuks
- Millist abi pakuvad

PUUTEPUNKTID nr 65

- Kõik toob kaasa veebruarist muutunud koduteaduse?
- Kuidas korraldab puudega laste atestamist 30 aastat tagasi?
- Mida soovitab spetsialist ajutiselt ooove lähedastele?
- Miks hakkas lastefond rahastama puudega

PUUTEPUNKTID nr 66

- Lasteaiad peavad koorma puudega lastele valkeruhma
- Riik andis KOV-idele miljoneid lapsehoiurahe: kuhu see jäi?
- Kes vastutab, kui puudega laps põgeneb invabussist?
- Kellele läheb Pusteoonktide

PUUTEPUNKTID nr 67

- Rahasadu sotsiaalfäärist: ära maga võimalust maha!
- Kas tasuta kbolitoit on kättesaadav ka eridietiil lastele?
- Kuidas tagada puudega laste turvalisus ujuvatesportides?
- Ootame sind Eesti Hooldajate Liidu

PUUTEPUNKTID nr 68

- Kuhu luuakse uusi erihoolekande teenuseekohti?
- Kuidas aitab embrüodiagnostika geenimkeid välja sõeluda?
- Millal on põhjust leppida tööga käsundilepingu alusel?
- Miks kamaakse nelluded

PUUTEPUNKTID nr 59

- Millised muudatused tehakse töövõimetoetuse seadusse?
- Mida plaanib riik ette võtta dementsete hoolduseg?
- Kuidas luua oma kodukohta hästi toimivat erihoolekannet?
- Millal valmivad maailmapanga hoolduskoormuse raporti poliitikasoovitused?

PUUTEPUNKTID nr 60

- Millist abi saavad dementsete lähedased tugigruppidest?
- Mis on puudega lapse juhtumiplaan ja kuidas seda tehakse?
- Miks maksavad omavalitsused hooldajatoetust nii erinevalt?
- Kust saab juriidilist nõu ja abi ametiasutustega vaidlemisel?

PUUTEPUNKTID nr 61

- Miks tahab ministeerium anda puudega laste hariduse üle KOV-idele?
- Kuidas panna üürimajade toetus sotsiaalsüsteemile raha teenima?
- Miks ei luba SKA tugiisikul abistada korraga kahte puudega last?
- Kui kaua peab tõstatama küsimust, et Eestisse on vaja autismikeskust?

PUUTEPUNKTID nr 62

- Kust leiaks riik vajaliku summa puudega inimeste hambaraviks?
- Mis põhjusel ei kasuta puudega laste vanemad lisapuhkepäevi?
- Miks ei rahasta haigekassa haigetele hädavajalikke toitesegusid?
- Kas teie tunnete mõnd suure südamega sotsiaaltöötajat?

PUUTEPUNKTID nr 63

- Aspergeri sündroomiga Oskari sõost vabalangusesse.
- Kelle jaoks on mõeldud eurorahadega rajatav intervallhoid?
- Kas haigekassa hakkab lõpuks toitelahuseid rahastama?
- Ilusaid jõule ja palju suuri tegusid uude aastasse!

Kõik 71 ajakirja ootavad teid!

Lehitse ja vaata järele, mis on sotsiaalsüsteemis seitsme aastaga muutunud, mis teemasid on käsitletud ja kuidas on Puutepunktid aidanud puudega inimest ja nende lähedaste olukorda parandada. Puutepunktid leiad isegi oma mobiiltelefonist! :)

puutepunkt.ee/ajakiri2018.html

KUI SAAD AIDATA. Või kui tead kedagi, kes saab:

MTÜ Puutepunktid

arveldusarve EE452200221053907379

MTÜ Puutepunktid on riiklikus tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirjas.

Seda ajakirja toetasite teie!

Merle Lints, Heili Talts, Maris Luik, Tarmo Leheste, Lenne Rätsep, Kaja Linder, Sigrid Kristin, Küllike Lain, Pille-Riin Tintso, Ülle Väina, Lilia Tihane, Jaanika Hanschmidt, Svea Auväärt, Eve Johanson, Mari Selirand, Maarja Helimets, Ere Tött, Merike Toomet, Raili Veskilt, Siiri Klasberg, Karolina Antons, Renee Kukk, Maria Praats, Õnnela Metsaorg, Karmo Kuri, Mari Peets, Kaleri Märtens, Heldi Käär, Kristel Jõksi, Evelin Peda, Krislin Padjus, Merle Pihelgas, Ege Vonbret, Ülle Mellis, Chris-Helin Loik, Alo Suursild, Lea Kallas, Anne-Mari Rebane, Elgi Saare, Anne Reva, Heli Tenslind, Minija Pääslane, Ande Etti, Julia Abiševa, Imbi Suun, Tiina Koskinen, Silja Sulin, Ursi Joost, Tõnu Saks ja Kreet Ojamets. Samuti tegid ajakirjale annetuse Kaja Rebane, Laidi Kärbo ja Tiiu Piik Toila valla omastehooldajate tugirühmast, Raplamaa ATH Ühing ning MTÜ Spordiklubi Meduus. Teie annetustest kogunes Puutepunktide oktoobrinumbri kirjastamiseks 879,50 eurot. Lisaks rahastavad ajakirja SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefond ja kuni selle aasta lõpuni ka hasartmängumaksu nõukogu. Suur tänu kõikidele!

Ajakirja väljaandmist toetavad ka

HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU

EESTI HOOLDAJATE LIIT

TENA

TARTU ÜLIKOOLI KLIINIKUMI Lastefond